

ROZWIĄZYWANIE KAZUSÓW Z PRAWA CYWILNEGO

KROK PO KROKU

Kazus 26.

Błąd i jego skutki**Stan faktyczny**

W dniu 25.1.2010 r. Mariusz W. oraz Jeremiasz K. zawarli umowę, na mocy której Jeremiasz K., określony w treści umowy jako zleceniobiorca, podjął się świadczenia na rzecz Mariusza W., określonego w umowie jako zleceniodawca, usług polegających na dochodzeniu przed sądem oraz wyegzekwowaniu należności w wysokości 1 527 000 zł, przysługującej Mariuszowi W. wobec jego dłużnika X. Zgodnie z informacją uzyskaną przez Mariusza W. na stronie internetowej, Jeremiasz K. prowadził jako osoba fizyczna działalność, polegającą na świadczeniu szeroko pojętych usług prawnych pod firmą „Jeremiasz K. – kancelaria prawna”. Przy podpisywaniu umowy obecny był Florencjusz L., którego Jeremiasz K. przedstawił jako aplikanta radcowskiego, który będzie bezpośrednio zajmował się sprawą. W odpowiedzi na obawy Mariusza W., który stwierdził, że zgłosił się do Jeremiasza K., gdyż liczył na profesjonalne zajęcie się sprawą przez adwokata lub radcę prawnego, Jeremiasz K. zapewnił, że Florencjusz, mimo że jest aplikantem, posiada bardzo wysokie kwalifikacje oraz duże doświadczenie, a poza tym wszelkie czynności podejmowane przez Florencjusza w związku z wykonaniem umowy będą osobiście i stale nadzorowane przez Jeremiasza K. Uspokojony tym Mariusz W. podpisał umowę, a następnie udzielił odrębnie pełnomocnictwa do reprezentowania go przed sądem przez radcę prawnego Janusza G. Jak wyjaśnił Jeremiasz K., konieczność udzielenia pełnomocnictwa właśnie tej osobie to czysta formalność, która wynika z podziału pracy w jego kancelarii, w której aplikant Florencjusz L. oraz radca prawny Janusz G. są zatrudnieni.

Zgodnie z treścią umowy (§ 7 ust. 1), Mariusz W. zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w wysokości 15% należności, której dotyczyła umowa. Wynagrodzenie to płatne było z dołu. W paragrafie dotyczącym wynagrodzenia (§ 7 ust. 2) umowa zawierała ponadto zastrzeżenie, zgodnie z którym, „w razie zakończenia umowy przez zleceniodawcę, zobowiązany jest on do zwrotu kosztów poniesionych przez zleceniobiorcę oraz do zapłaty na rzecz zleceniobiorcy wynagrodzenia równego 10% kwoty określonej w § 7 ust. 1 umowy”.

Wkrótce potem Mariusz W. dowiedział się z pewnego źródła, że Jeremiasz K. nie jest radcą prawnym ani adwokatem i nie posiada nawet wykształcenia prawniczego. Co więcej, okazało się, że radca prawny, któremu udzielił pełnomocnictwa procesowego, na mocy którego udzielone zostało następnie upoważnienie aplikantowi Florencjuszowi L., nie tylko

nie był zatrudniony w kancelarii Jeremiasza K., ale w ogóle nie angażował się w jej działalność. Występował on jedynie formalnie w roli pełnomocnika procesowego po to, by możliwe było umocowanie aplikanta, który samodzielnie nie mógłby reprezentować klientów Jeremiasza K. przed sądem. Dowiedziawszy się o tym, Mariusz W. 8.2.2010 r. wysłał do Jeremiasza K. maila, w którym oświadczył, że zawarł umowę w przekonaniu, że Jeremiasz K. wykonuje zawód adwokata lub radcy prawnego oraz że z uwagi na fakt wprowadzenia go przez Jeremiasza w błąd, co do jego kwalifikacji, nie zamierza dalej wykonywać umowy i nie czuje się związany jej postanowieniami.

Miesiąc później, Mariusz W. otrzymał z kancelarii Jeremiasza K. wezwanie do zapłaty 10% kwoty, którą ten miał uzyskać zgodnie z umową. W uzasadnieniu powołano § 7 ust. 2 teje umowy, zakreślając 10-dniowy termin na uiszczenie wynagrodzenia. Pomimo 2-krotnego ponowienia wezwania, Mariusz W. nie zapłacił kancelarii. Po otrzymaniu drugiego z nich, 20.4.2010 r. wysłał do kancelarii list polecony, o treści: „z uwagi na to, że umowa zawarta pomiędzy mną a Panem w dniu 25.1.2010 r. nie jest już wiążąca, nie mam obowiązku i nie zamierzam dokonywać zapłaty jakiegokolwiek wynagrodzenia, o czym informowałem już za pośrednictwem poczty elektronicznej w dniu 8 lutego bieżącego roku”. W dniu 25.5.2010 r. Mariusz W. otrzymał odpis pozwu, w którym Jeremiasz dochodzi zapłaty wyżej wskazanej kwoty wraz z odsetkami ustawowymi od 9.2.2010 r. Uzasadniając swoje żądanie, Jeremiasz K. wskazywał, że łączyła go z pozwanym umowa, na mocy której w razie zakończenia współpracy przez pozwanego Jeremiasz K. jest uprawniony do żądania wynagrodzenia w wysokości dochodzonej w pozwie. Jak dalej podkreślił, pozwany 8.2.2010 r. zakończył ich współpracę, co uzasadnia żądanie sformułowane w pozwie. Na dowód swoich twierdzeń przedłożył kopię umowy oraz maila z 8.2.2010 r. Z kolei Mariusz W. w odpowiedzi na pozew podnosił, że został wprowadzony w błąd i z tego powodu uchylił się od skutków umowy w mailu wysłanym 8.2.2010 r., wobec czego nie jest zobowiązany do zapłaty żadnego wynagrodzenia.

Pytania

1. Czy zawarcie umowy o świadczenie usług polegających na wykonywaniu określonych czynności, do których wykonywania strona umowy nie ma uprawnień, powoduje bezwzględną nieważność tej umowy? Czy umowa zawarta pomiędzy pozwanym a powodem była bezwzględnie nieważna?
2. Jeśli umowa była ważna, to czy podlegała ona wzruszeniu z powodu błędu? Uzasadnij odpowiedź, analizując, czy zostały spełnione poszczególne przesłanki błędu umożliwiającego uchylenie się przez

Kazus 26.

Błąd i jego skutki**Stan faktyczny**

W dniu 25.1.2010 r. Mariusz W. oraz Jeremiasz K. zawarli umowę, na mocy której Jeremiasz K., określony w treści umowy jako zleceniobiorca, podjął się świadczenia na rzecz Mariusza W., określonego w umowie jako zleceniodawca, usług polegających na dochodzeniu przed sądem oraz wyegzekwowaniu należności w wysokości 1 527 000 zł, przysługującej Mariuszowi W. wobec jego dłużnika X. Zgodnie z informacją uzyskaną przez Mariusza W. na stronie internetowej, Jeremiasz K. prowadził jako osoba fizyczna działalność, polegającą na świadczeniu szeroko pojętych usług prawnych pod firmą „Jeremiasz K. – kancelaria prawna”. Przy podpisywaniu umowy obecny był Florencjusz L., którego Jeremiasz K. przedstawił jako aplikanta radcowskiego, który będzie bezpośrednio zajmował się sprawą. W odpowiedzi na obawy Mariusza W., który stwierdził, że zgłosił się do Jeremiasza K., gdyż liczył na profesjonalne zajęcie się sprawą przez adwokata lub radcę prawnego, Jeremiasz K. zapewnił, że Florencjusz, mimo że jest aplikantem, posiada bardzo wysokie kwalifikacje oraz duże doświadczenie, a poza tym wszelkie czynności podejmowane przez Florencjusza w związku z wykonaniem umowy będą osobiście i stale nadzorowane przez Jeremiasza K. Uspokojony tym Mariusz W. podpisał umowę, a następnie udzielił odrębnie pełnomocnictwa do reprezentowania go przed sądem przez radcę prawnego Janusza G. Jak wyjaśnił Jeremiasz K., konieczność udzielenia pełnomocnictwa właśnie tej osobie to czysta formalność, która wynika z podziału pracy w jego kancelarii, w której aplikant Florencjusz L. oraz radca prawny Janusz G. są zatrudnieni.

Zgodnie z treścią umowy (§ 7 ust. 1), Mariusz W. zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w wysokości 15% należności, której dotyczyła umowa. Wynagrodzenie to płatne było z dołu. W paragrafie dotyczącym wynagrodzenia (§ 7 ust. 2) umowa zawierała ponadto zastrzeżenie, zgodnie z którym, „w razie zakończenia umowy przez zleceniodawcę, zobowiązany jest on do zwrotu kosztów poniesionych przez zleceniobiorcę oraz do zapłaty na rzecz zleceniobiorcy wynagrodzenia równego 10% kwoty określonej w § 7 ust. 1 umowy”.

Wkrótce potem Mariusz W. dowiedział się z pewnego źródła, że Jeremiasz K. nie jest radcą prawnym ani adwokatem i nie posiada nawet wykształcenia prawniczego. Co więcej, okazało się, że radca prawny, któremu udzielił pełnomocnictwa procesowego, na mocy którego udzielone zostało następnie upoważnienie aplikantowi Florencjuszowi L., nie tylko

nie był zatrudniony w kancelarii Jeremiasza K., ale w ogóle nie angażował się w jej działalność. Występował on jedynie formalnie w roli pełnomocnika procesowego po to, by możliwe było umocowanie aplikanta, który samodzielnie nie mógłby reprezentować klientów Jeremiasza K. przed sądem. Dowiedziawszy się o tym, Mariusz W. 8.2.2010 r. wysłał do Jeremiasza K. maila, w którym oświadczył, że zawarł umowę w przekonaniu, że Jeremiasz K. wykonuje zawód adwokata lub radcy prawnego oraz że z uwagi na fakt wprowadzenia go przez Jeremiasza w błąd, co do jego kwalifikacji, nie zamierza dalej wykonywać umowy i nie czuje się związany jej postanowieniami.

Miesiąc później, Mariusz W. otrzymał z kancelarii Jeremiasza K. wezwanie do zapłaty 10% kwoty, którą ten miał uzyskać zgodnie z umową. W uzasadnieniu powołano § 7 ust. 2 teje umowy, zakreślając 10-dniowy termin na uiszczenie wynagrodzenia. Pomimo 2-krotnego ponowienia wezwania, Mariusz W. nie zapłacił kancelarii. Po otrzymaniu drugiego z nich, 20.4.2010 r. wysłał do kancelarii list polecony, o treści: „z uwagi na to, że umowa zawarta pomiędzy mną a Panem w dniu 25.1.2010 r. nie jest już wiążąca, nie mam obowiązku i nie zamierzam dokonywać zapłaty jakiegokolwiek wynagrodzenia, o czym informowałem już za pośrednictwem poczty elektronicznej w dniu 8 lutego bieżącego roku”. W dniu 25.5.2010 r. Mariusz W. otrzymał odpis pozwu, w którym Jeremiasz dochodzi zapłaty wyżej wskazanej kwoty wraz z odsetkami ustawowymi od 9.2.2010 r. Uzasadniając swoje żądanie, Jeremiasz K. wskazywał, że łączyła go z pozwanym umowa, na mocy której w razie zakończenia współpracy przez pozwanego Jeremiasz K. jest uprawniony do żądania wynagrodzenia w wysokości dochodzonej w pozwie. Jak dalej podkreślił, pozwany 8.2.2010 r. zakończył ich współpracę, co uzasadnia żądanie sformułowane w pozwie. Na dowód swoich twierdzeń przedłożył kopię umowy oraz maila z 8.2.2010 r. Z kolei Mariusz W. w odpowiedzi na pozew podnosił, że został wprowadzony w błąd i z tego powodu uchylił się od skutków umowy w mailu wysłanym 8.2.2010 r., wobec czego nie jest zobowiązany do zapłaty żadnego wynagrodzenia.

Pytania

1. Czy zawarcie umowy o świadczenie usług polegających na wykonywaniu określonych czynności, do których wykonywania strona umowy nie ma uprawnień, powoduje bezwzględną nieważność tej umowy? Czy umowa zawarta pomiędzy pozwanym a powodem była bezwzględnie nieważna?
2. Jeśli umowa była ważna, to czy podlegała ona wzruszeniu z powodu błędu? Uzasadnij odpowiedź, analizując, czy zostały spełnione poszczególne przesłanki błędu umożliwiającego uchylenie się przez

Kazus 57.

Pokwitowanie

Stan faktyczny

Anna L. pożyczyła od koleżanki Beaty B. 2000 zł. Zobowiązała się zwrócić pieniądze w gotówce 2.6.2013 r. W tym dniu obie spotkały się w kawiarni, Anna L. chciała wręczyć Beacie B. pieniądze, lecz zażądała od Beaty pokwitowania, że dług został spłacony w całości. Niestety, Beata B. nie posiadała żadnej kartki ani długopisu i nie mogła sporządzić od ręki tego pokwitowania. W związku z tym Anna L. nie wręczyła jej koperty z pieniędzmi.

Pytania

1. Czy Anna L. jest w dalszym ciągu dłużnikiem, czy też umowa pożyczki wygasła?
2. Czy Anna L. miała prawo zatrzymać pieniądze?
3. Czy Beata B. może naliczać odsetki od 2000 zł, ponieważ termin zwrotu długu upłynął?
4. Czy Beata B. może zaproponować Annie L., by ta ostatnia zrobiła przelew na rachunek bankowy Beaty B. i czy wydruk potwierdzenia przelewu zastępuje w takim przypadku pokwitowanie?
5. Co ma zrobić Anna L., aby należycie spełnić świadczenie w sytuacji, gdy odmówiono jej wydania pokwitowania?
6. Czy Anna L. należycie wykona umowę, jeżeli w następnym dniu spotka się z małoletnim synem Beaty B., który działając w imieniu matki przekaże odpowiednie pokwitowanie i odbierze od Anny L. gotówkę?

Kazus 57.

Pokwitowanie

Stan faktyczny

Anna L. pożyczyła od koleżanki Beaty B. 2000 zł. Zobowiązała się zwrócić pieniądze w gotówce 2.6.2013 r. W tym dniu obie spotkały się w kawiarni, Anna L. chciała wręczyć Beacie B. pieniądze, lecz zażądała od Beaty pokwitowania, że dług został spłacony w całości. Niestety, Beata B. nie posiadała żadnej kartki ani długopisu i nie mogła sporządzić od ręki tego pokwitowania. W związku z tym Anna L. nie wręczyła jej koperty z pieniędzmi.

Pytania

1. Czy Anna L. jest w dalszym ciągu dłużnikiem, czy też umowa pożyczki wygasła?
2. Czy Anna L. miała prawo zatrzymać pieniądze?
3. Czy Beata B. może naliczać odsetki od 2000 zł, ponieważ termin zwrotu długu upłynął?
4. Czy Beata B. może zaproponować Annie L., by ta ostatnia zrobiła przelew na rachunek bankowy Beaty B. i czy wydruk potwierdzenia przelewu zastępuje w takim przypadku pokwitowanie?
5. Co ma zrobić Anna L., aby należycie spełnić świadczenie w sytuacji, gdy odmówiono jej wydania pokwitowania?
6. Czy Anna L. należycie wykona umowę, jeżeli w następnym dniu spotka się z małoletnim synem Beaty B., który działając w imieniu matki przekaże odpowiednie pokwitowanie i odbierze od Anny L. gotówkę?

kazus 7

Przegląd bezprzedmiotowy

(wygaśnięcie roszczenia: świadczenie niemożliwe)

Karol umówił się z mechanikiem na przegląd samochodu. Strony ustaliły wysokość wynagrodzenia. Karol miał oddać pojazd następnego dnia, niestety, w nocy samochód został skradziony ze strzeżonego parkingu pod domem Karola. Mechanik domaga się jednak zapłaty od Karola za usługę. Czy zasadnie?

kazus 4

Gorliwy dłużnik

(wygaśnięcie roszczenia: potrącenie niewymagalnego długu)

Piotr miał do Tomasza wierzytelność o zapłatę 1000 zł z tytułu umowy sprzedaży. Termin zapłaty upływał w dniu 10 lipca 2005 r. Tomasz miał także do Piotra wierzytelność z tytułu pożyczki w wysokości 1000 zł. Termin zapłaty upływał w dniu 10 czerwca 2005 r. Dnia 11 czerwca 2005 r. Tomasz złożył Piotrowi oświadczenie, że obie należności potrąca. Piotr z upływem 10 lipca 2005 r. domaga się jednak od Tomasza zapłaty. Czy roszczenie Piotrowi przysługuje?

kazus 4

Pomoc rodziców

(błąd jako wada oświadczenia woli, poręczenie)

Tomasz miał kredyt w banku. Nie był w stanie spłacić tego kredytu. Bank, który wiedział o niewypłacalności Tomasza, zwrócił się do jego rodziców, aby udzielili synowi poręczenia. Bank nie poinformował rodziców Tomasza o kłopotach finansowych syna. Gdy rodzice udzielili poręczenia, bank zaczął domagać się od nich zapłaty. Rodzice złożyli bankowi oświadczenia o uchyleniu się od skutków swoich oświadczeń woli. Czy bank może się domagać zapłaty?

kazus 7

Przegląd bezprzedmiotowy

(wygaśnięcie roszczenia: świadczenie niemożliwe)

Karol umówił się z mechanikiem na przegląd samochodu. Strony ustaliły wysokość wynagrodzenia. Karol miał oddać pojazd następnego dnia, niestety, w nocy samochód został skradziony ze strzeżonego parkingu pod domem Karola. Mechanik domaga się jednak zapłaty od Karola za usługę. Czy zasadnie?

kazus 4

Gorliwy dłużnik

(wygaśnięcie roszczenia: potrącenie niewymagalnego długu)

Piotr miał do Tomasza wierzytelność o zapłatę 1000 zł z tytułu umowy sprzedaży. Termin zapłaty upływał w dniu 10 lipca 2005 r. Tomasz miał także do Piotra wierzytelność z tytułu pożyczki w wysokości 1000 zł. Termin zapłaty upływał w dniu 10 czerwca 2005 r. Dnia 11 czerwca 2005 r. Tomasz złożył Piotrowi oświadczenie, że obie należności potrąca. Piotr z upływem 10 lipca 2005 r. domaga się jednak od Tomasza zapłaty. Czy roszczenie Piotrowi przysługuje?

kazus 4

Pomoc rodziców

(błąd jako wada oświadczenia woli, poręczenie)

Tomasz miał kredyt w banku. Nie był w stanie spłacić tego kredytu. Bank, który wiedział o niewypłacalności Tomasza, zwrócił się do jego rodziców, aby udzielili synowi poręczenia. Bank nie poinformował rodziców Tomasza o kłopotach finansowych syna. Gdy rodzice udzielili poręczenia, bank zaczął domagać się od nich zapłaty. Rodzice złożyli bankowi oświadczenia o uchyleniu się od skutków swoich oświadczeń woli. Czy bank może się domagać zapłaty?

Cytrynka sp. z o.o. kupiła od Cyt-Pol sp. z o.o. trzy tony pomarańczy. Zgodnie z treścią umowy, owoce miały zostać dostarczone do magazynu spółki Cytrynka w dniu 15 maja 2019 r. W dniu 13 maja 2019 r. jeden z samochodów dostawczych spółki Cyt-Pol przyjechał do magazynu. W samochodzie znajdowała się jedna tona pomarańczy. Kierowca zażądał odbioru dostarczonych owoców.

Czy żądanie jest zasadne? (Czy Cytrynka sp. z o.o. może bez negatywnych konsekwencji odmówić przyjęcia pomarańczy? Czy może bez negatywnych konsekwencji odmówić przyjęcia pomarańczy przed nadejściem terminu spełnienia świadczenia? Czy musi przyjąć jedną tonę pomarańczy pomimo, że przedmiotem świadczenia miały być trzy tony pomarańczy?)

STAN FAKTYCZNY

STAN FAKTYCZNY

**Dokładnie
przeczytaj
treść kazusu!**

STAN FAKTYCZNY

**Zastanów się, jakie fakty są
istotne dla udzielenia
odpowiedzi na postawione
pytania.**

**Dokładnie
przeczytaj
treść kazusu!**

STAN FAKTYCZNY

Zastanów się, jakie fakty są istotne dla udzielenia odpowiedzi na postawione pytania.

Dokładnie
przeczytaj
treść kazusu!

Nie zakładaj bezpodstawnie istnienia faktów, które nie zostały przedstawione w treści kazusu.

Cytrynka sp. z o.o. kupiła od Cyt-Pol sp. z o.o. trzy tony pomarańczy. Zgodnie z treścią umowy, owoce miały zostać dostarczone do magazynu spółki Cytrynka w dniu 15 maja 2019 r. W dniu 13 maja 2019 r. jeden z samochodów dostawczych spółki Cyt-Pol przyjechał do magazynu. W samochodzie znajdowała się jedna tona pomarańczy. Kierowca zażądał odbioru dostarczonych owoców.

Czy żądanie jest zasadne?

Cytrynka sp. z o.o. kupiła od Cyt-Pol sp. z o.o. trzy tony pomarańczy. Zgodnie z treścią umowy, owoce miały zostać dostarczone do magazynu spółki Cytrynka w dniu 15 maja 2019 r. W dniu 13 maja 2019 r. jeden z samochodów dostawczych spółki Cyt-Pol przyjechał do magazynu. W samochodzie znajdowała się jedna tona pomarańczy. Kierowca zażądał odbioru dostarczonych owoców.

Czy żądanie jest zasadne?

Sprzedający: **Cyt-Pol sp. z o.o.**

Kupujący: **Cytrynka sp. z o.o.**

Podstawa roszczenia: **umowa sprzedaży**

Przedmiot świadczenia: **3 tony pomarańczy**

Termin spełnienia świadczenia: **15 maja 2019 r.**

W dniu 13 maja 2019 r. sprzedający jest gotów do świadczenia częściowego.

Cytrynka sp. z o.o. kupiła od Cyt-Pol sp. z o.o. trzy tony pomarańczy. Zgodnie z treścią umowy, owoce miały zostać dostarczone do magazynu spółki Cytrynka w dniu 15 maja 2019 r. W dniu 13 maja 2019 r. jeden z samochodów dostawczych spółki Cyt-Pol przyjechał do magazynu. W samochodzie znajdowała się jedna tona pomarańczy. Kierowca zażądał odbioru dostarczonych owoców.

Czy żądanie jest zasadne?

Sprzedający: **Cyt-Pol sp. z o.o.**

Kupujący: **Cytrynka sp. z o.o.**

Podstawa roszczenia: **umowa sprzedaży**

Przedmiot świadczenia: **3 tony pomarańczy**

Termin spełnienia świadczenia: **15 maja 2019 r.**

W dniu 13 maja 2019 r. sprzedający jest gotów do świadczenia częściowego.

Art. 450 KC Wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia częściowego, chociażby cała wierzytelność była już wymagalna, chyba że przyjęcie takiego świadczenia narusza jego uzasadniony interes.

Art. 457 KC Termin spełnienia świadczenia oznaczony przez czynność prawną poczytuje się w razie wątpliwości za zastrzeżony na korzyść dłużnika.

Cytrynka sp. z o.o. kupiła od Cyt-Pol sp. z o.o. trzy tony pomarańczy. Zgodnie z treścią umowy, owoce miały zostać dostarczone do magazynu spółki Cytrynka w dniu 15 maja 2019 r. W dniu 13 maja 2019 r. jeden z samochodów dostawczych spółki Cyt-Pol przyjechał do magazynu. W samochodzie znajdowała się jedna tona pomarańczy. Kierowca zażądał odbioru dostarczonych owoców.

Czy żądanie jest zasadne?

Sprzedający: **Cyt-Pol sp. z o.o.**

Kupujący: **Cytrynka sp. z o.o.**

Podstawa roszczenia: **umowa sprzedaży**

Przedmiot świadczenia: **3 tony pomarańczy**

Termin spełnienia świadczenia: **15 maja 2019 r.**

W dniu 13 maja 2019 r. sprzedający jest gotów do świadczenia częściowego.

Art. 450 KC Wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia częściowego, chociażby cała wierzytelność była już wymagalna, **chyba że przyjęcie takiego świadczenia narusza jego uzasadniony interes.**

Art. 457 KC Termin spełnienia świadczenia oznaczony przez czynność prawną poczytuje się w razie wątpliwości za zastrzeżony na korzyść dłużnika.

Jan i Maciej są sąsiadami. 3 stycznia 2020 r. Jan zawarł z Maciejem ustną umowę sprzedaży 20 kg węgla. W tym samym dniu węgiel został kupującemu wydany. Strony uzgodniły, że Maciej zapłaci cenę opału (200 zł) do dnia 9 marca 2020 r.

Maciej postanowił, że aby zwolnić się z zobowiązania zapłaty 200 zł pomaluje płot wokół domu Jana. Jak postanowił tak zrobił. Kiedy w dniu 10 marca Jan wrócił do domu po pracy bardzo ucieszył się z pomalowanego ogrodzenia, jednocześnie jednak żądając zapłaty należnej mu kwoty. Maciej twierdzi, że zobowiązanie zapłaty ceny wygasło w związku ze spełnieniem innego świadczenia.

Czy żądanie Jana jest zasadne?

Jan i Maciej są sąsiadami. 3 stycznia 2020 r. Jan zawarł z Maciejem ustną umowę sprzedaży 20 kg węgla. W tym samym dniu węgiel został kupującemu wydany. Strony uzgodniły, że Maciej zapłaci cenę opału (200 zł) do dnia 9 marca 2020 r.

Maciej postanowił, że aby zwolnić się z zobowiązania zapłaty 200 zł pomaluje płot wokół domu Jana. Jak postanowił tak zrobił. Kiedy w dniu 10 marca Jan wrócił do domu po pracy bardzo ucieszył się z pomalowanego ogrodzenia, jednocześnie jednak żądając zapłaty należnej mu kwoty. Maciej twierdzi, że zobowiązanie zapłaty ceny wygasło w związku ze spełnieniem innego świadczenia.

Czy żądanie Jana jest zasadne?

Sprzedający: Jan

Kupujący: Maciej

Podstawa roszczenia: **umowa sprzedaży**

Przedmiot świadczenia: **20 kg węgla (wydano)**

Termin spełnienia świadczenia kupującego: **9 marca 2020 r.**

W dniu 10 marca 2019 r. kupujący spełnia inne świadczenie w celu zwolnienia się z zobowiązania zapłaty ceny.

Art. 453 KC Jeżeli dłużnik w celu zwolnienia się z zobowiązania spełnia za zgodą wierzyciela inne świadczenie, zobowiązanie wygasa. Jednakże gdy przedmiot świadczenia ma wady, dłużnik obowiązany jest do rękojmi według przepisów o rękojmi przy sprzedaży.

ETAPY ROZWIĄZYWANIA

PODSTAWA PRAWNA

PRZESŁANKI

SUBSUMCJA

PODSTAWA PRAWNA

**Rozważ jaka jest potencjalna podstawa prawna
roszczenia/ uprawnienia kształtującego**

PODSTAWA PRAWNA

Rozważ jaka jest potencjalna podstawa prawna roszczenia/ uprawnienia kształtującego

Źródło stosunku zobowiązaniowego?

- Czynność prawna (umowa/ jednostronna czynność prawna)
- Ustawa (np. bezpodstawne wzbogacenie (art. 405 i n. KC); czyny niedozwolone (art. 415 i n. KC); prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia (art. 752 i n. KC)...
- Konstytutywne orzeczenie sądu / decyzja właściwego organu (np. orzeczenia wydane na podstawie: art. 388 KC, art. 874 KC, art. 913 KC...)

PRZESŁANKI

Rozważ jakie przesłanki muszą być spełnione, aby to roszczenie/uprawnienie kształtujące było zasadne

PRZESŁANKI

Rozważ jakie przesłanki muszą być spełnione, aby to roszczenie/uprawnienie kształtujące było zasadne

Zastanów się w szczególności:

Czy roszczenie powstało? *Czy spełnione są pozytywne przesłanki powstania roszczenia? Czy istnieją normy niweczące roszczenie (np. czy w grę wchodzi ew. nieważność umowy)?*

Czy roszczenie nie wygasło? *Czy zachodzą przesłanki wygaśnięcia (np. wykonanie zobowiązania zgodnie z jego treścią, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu...)?*

Czy roszczenie jest wymagalne i zaskarżalne?

PRZESŁANKI

Rozważ jakie przesłanki muszą być spełnione, aby to roszczenie/uprawnienie kształtujące było zasadne

Zastanów się w szczególności:

Czy roszczenie powstało? *Czy spełnione są pozytywne przesłanki powstania roszczenia? Czy istnieją normy niweczące roszczenie (np. czy w grę wchodzi ew. nieważność umowy)?*

Czy roszczenie nie wygasło? *Czy zachodzą przesłanki wygaśnięcia (np. wykonanie zobowiązania zgodnie z jego treścią, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu...)?*

Czy roszczenie jest wymagalne i zaskarżalne?

SUBSUMCJA

Rozważ, czy opisane w kazusie fakty dają się powiązać z normą prawną (subsumcja)

W dniu 2 maja 2018 r. Ewa hucznie świętowała 18 urodziny. Podczas przyjęcia ciotka Ewy, 70-letnia Jadwiga, wręczyła dziewczynie w prezencie **3000 zł**. W związku z niespodziewanym zastrzykiem gotówki Ewa postanowiła udać się na wakacje last-minute do Hiszpanii. Całą otrzymaną kwotę wydała na wycieczkę, na którą nie pojechałaby gdyby nie dostała od ciotki pieniędzy. Ewa wróciła z wycieczki 20 maja.

W dniu 13 czerwca, Maria, córka Jadwigi, dowiedziawszy się od matki o wykonanej darowiźnie **zażądała od Ewy zwrotu** pieniędzy, powołując się na **nieważność umowy darowizny**. Podniosła, że Jadwiga jest (i była w chwili zawarcia umowy) **ubezwłasnowolniona całkowicie**. Maria została ustanowiona opiekunem Jadwigi orzeczeniem sądu opiekuńczego dwa lata wcześniej.

Ewa wiedziała o ubezwłasnowolnieniu Jadwigi i była świadoma, że z uwagi na sytuację majątkową ciotki 3000 zł jest dla niej znaczną kwotą. Twierdzi jednak, że ponieważ wydała otrzymane pieniądze nie może ich zwrócić.

Czy Maria może skutecznie dochodzić zwrotu pieniędzy?

PODSTAWA PRAWNA:

-nienależne świadczenie (art. 405 w zw. z art. 410 KC)

PRZESŁANKI:

POWSTANIE ROSZCZENIA

-art. 405 KC wyznacza **trzy podstawowe przesłanki** powstania roszczenia o zwrot wzbogacenia

- 1) doszło do **wzbogacenia** majątku Ewy, uzyskanego **kosztem** majątku Jadwigi (**zubożenie** Jadwigi);
- 2) **wzbogacenie i zubożenie** pozostawały ze sobą w **związku** (miały wspólne źródło);
- 3) wzbogacenie nastąpiło **bez podstawy prawnej**.

WYGAŚNIĘCIE ROSZCZENIA

- 4) brak wygaśnięcia roszczenia w wyniku bezproduktywnej utraty korzyści (art. 409 KC)

WYMAGALNOŚĆ I ZASKARŻALNOŚĆ

- 5) Roszczenie wymagalne i zaskarżalne

SUBSUMCJA

1) doszło do **wzbogacenia** majątku Ewy, uzyskanego **kosztem** majątku Jadwigi (**zubożenie** Jadwigi);

Wykonanie darowizny spowodowało uzyskanie przez Ewę korzyści majątkowej kosztem majątku Jadwigi, gdyż aktywa Ewy zwiększyły się o 3000 zł, a aktywa Jadwigi zmniejszyły się o taką samą kwotę.

2) **wzbogacenie iubożenie** pozostawały ze sobą w **związku** (miały wspólne źródło);

Zubożenie Jadwigi i wzbogacenie Ewy łączy przy tym koincydencja (wspólna przyczyna). Zarówno zubożenie, jak i wzbogacenie wywołane zostały bowiem wykonaniem umowy darowizny.

3) **wzbogacenie nastąpiło bez podstawy prawnej.**

Należy rozważyć zasadność twierdzenia Marii, jakoby umowa darowizny była nieważna. Ważność umowy wymaga z reguły zawarcia jej przez dwa podmioty posiadające zdolność do czynności prawnych. Ubezważnowolniona całkowicie Jadwiga nie posiada, zgodnie z art. 12 KC, ani pełnej, ani nawet ograniczonej zdolności do czynności prawnych. Oznacza to, że umowy przez nią zawarte są –co do zasady- nieważne (art. 14 par. 1 KC). W stanie faktycznym kazusu nie zachodzi też wyjątek od zasady nieważności oświadczeń osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych dotyczący tzw. umów należących do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (art. 14 par. 2 KC). Oceniana w odniesieniu do złej sytuacji majątkowej Jadwigi umowa darowizny kwoty 3000 zł nie może być uznana za podlegającą wskazanemu wyjątkowi. Oznacza to, że umowa darowizny była nieważna- zatem wzbogacenie Ewy nastąpiło bez podstawy prawnej. Jeżeli bowiem czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia, świadczenie jest nienależne (410 par 2 KC).

4) brak wygaśnięcia roszczenia w wyniku bezproduktywnej utraty korzyści (art. 409 KC)

Należy rozważyć, czy zużycie przez Ewę korzyści nie doprowadziło do wygaśnięcia obowiązku jej wydania na podstawie art. 409 KC. Przypadki zużycia wzbogacenia, powodujące odpadnięcie wzbogacenia, ograniczają się do tych tylko sytuacji, zużycie nastąpiło w taki sposób, że ten kto korzyść uzyskał nie jest już wzbogacony, a więc kiedy nastąpiło to bezproduktywnie tj. bez uzyskania jakiegokolwiek ekwiwalentu, czy też innej korzyści dla majątku wzbogaconego. Ewa, w zamian za korzyść, nie uzyskała ani korzyści zastępczej, ani zaoszczędzenia wydatku, bowiem wydatek miał miejsce tylko dlatego, że uprzednio uzyskała on korzyść, bez której nie poczyniłby tego wydatku.

Jednakże w art. 409 KC zdaniu drugim przewidziano wyjątek, na podstawie którego obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości nie wygasa, jeśli ten kto korzyść uzyskał wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Wzbogacony powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu przede wszystkim wtedy, gdy wie, że korzyść mu się nie należy. Wzbogacony powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu także wtedy, gdy z okoliczności wynika, iż powinien wiedzieć, że jego wzbogacenie może być bezpodstawne. Ze stanu faktycznego wynika, że Ewa wiedziała o ubezwłasnowolnieniu Jadwigi. Zatem powinna ona była liczyć się z obowiązkiem zwrotu korzyści. Oznacza to, że nie doszło do wygaśnięcia obowiązku zwrotu.

5) Roszczenie wymagalne i zaskarżalne

Wymagalność roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia zależy od wezwania wzbogaconego do zwrotu (art. 455 KC). Roszczenie stało się zatem wymagalne z chwilą wezwania przez Marię do zwrotu. Termin przedawnienia roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia wynosi 6 lat (art. 118 KC). Nie uległo więc przedawnieniu.

ODPOWIEDŹ

Tak, Maria występując jako opiekun Jadwigi może dochodzić zwrotu pieniędzy od Ewy.

Wskazówki praktyczne

- zachowaj **zwięzłość wypowiedzi**;
- zadbaj o **dobry styl wywodów przy dokonywaniu subsumcji**;
- posługuj się właściwą **terminologią**;
- opanuj **treść przepisów i dogmatykę**;
- **ćwicz pisemne rozwiązywanie kazusów.**

DZIĘKUJĘ 😊

aleksandra.nowak@uwr.edu.pl